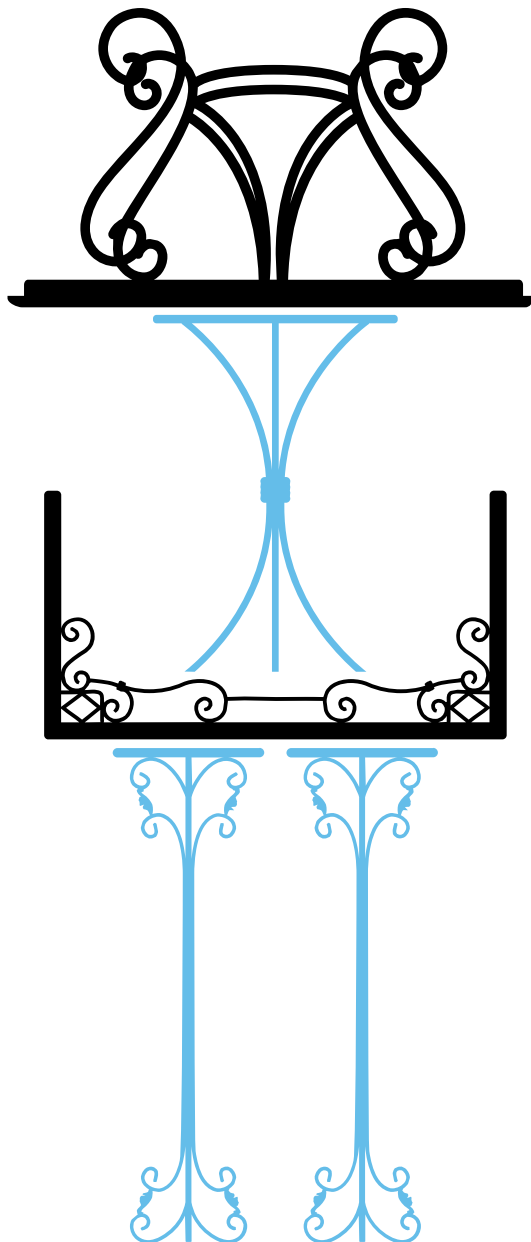

Wat Verder Ter Tafel Komt

Naweeën van Maastricht

Drie jaar nadat schoolexamenperikelen in Maastricht zorgden voor enige consternatie is het Eindexamenbesluit VO in die zin gewijzigd dat in een aantal artikelen de regels m.b.t. het schoolexamen zijn aangepast en verduidelijkt. Ook de rol van de examensecretaris is explicieter beschreven en er is een examencommissie aan toegevoegd. Doel is de organisatie van het schoolexamen op alle scholen steviger te maken, waardoor het gelijkwaardig aan het centraal examen wordt beschouwd en behandeld en de kwaliteit van de schoolexaminering beter geborgd wordt. Te vaak wordt nog gezegd dat in een vak, dat wordt afgesloten met een schoolexamen, geen eindexamen afgelegd hoeft te worden. Niets is minder waar. En voor de vakken die wel een centraal examen kennen, geldt dat het schoolexamen de helft van het eindcijfer bepaalt. Een deel van het eindexamen dus, waar niet te gemakkelijk mee om gegaan mag worden.

28 april is de wijziging van het Eindexamenbesluit VO gepubliceerd (Staatsblad 206, jaargang 2021). Het wordt van kracht met ingang van schooljaar 2021-2022.

HOOFDPUNTEN

- | Scholen moeten een examencommissie hebben. Dat is goed voor de kwaliteit en organisatie van de schoolexaminering.
- | De examencommissie en de medezeggenschapsraad moeten nu ook betrokken worden bij het maken van het examenreglement en programma van toetsing en afsluiting (PTA).
- | Er worden meer eisen gesteld aan de inhoud van het PTA. Zo moeten scholen bijvoorbeeld in het PTA duidelijk maken wat de samenhang is tussen (verplichte) schoolexamenstof en de toetsen in het PTA. Zo kan iedereen zien of alles wat moet worden getoetst ook echt wordt getoetst.
- | Het PTA mag na 1 oktober van het schooljaar niet worden aangepast, zodat examenleerlingen op tijd weten welke toetsen zij op welk moment moeten maken. Onder heel bijzondere omstandigheden kan aanpassing toch nodig zijn. Er wordt duidelijk gemaakt wanneer dat mag en hoe dat moet.
- | Scholen moeten voor de start van de centrale examens de cijfers van de toetsen van de schoolexamens bekendmaken aan leerlingen. Het bekendmaken van deze cijfers moet een duidelijke afsluiting van het schoolexamen zijn.
- | De taken van iedereen bij die betrokken is bij het afnemen van schoolexamens moeten duidelijk zijn. Daarom staan in de nieuwe regels de taken van de examensecretaris.

SCHOOLJAAR 2021-2022 VAN KRACHT

Al deze zaken moeten eigenlijk al verwerkt zijn in het examenreglement en het PTA van komend schooljaar. Voor de meeste scholen komt deze wijziging dan ook niet als een verrassing. De VO Raad is al vanaf najaar 2018 bezig aandacht te vragen voor de organisatie van het schoolexamen en in dat kader was de examencommissie ook al geïntroduceerd. Echter, scholen die al wel een examencommissie hebben, zullen niet altijd de nu voorgeschreven taken aan deze commissie hebben toebedeeld. Officieel gaat de inspectie in het kader van haar toezicht op de eindexamens scholen vanaf volgend schooljaar beoordelen volgens de nieuwe regels. Maar als er nog niet aan voldaan wordt, levert dit uiteraard niet direct 'strafpunten' op. De inspectie zal in haar toezicht hierop vooral stimulerend zijn.

Voor meer informatie wordt gewezen op het overzicht met vragen en antwoorden dat op rijksoverheid.nl is te vinden. Ook de VO Raad heeft haar checklists m.b.t. het examenreglement, het PTA en de kwaliteit van het schoolexamen al op de nieuwe situatie aangepast.

PLAATS VAN LOB

Hoewel de plaats van LOB in de examenprogramma's met dit

wijzigingsbesluit niet veranderd is, is dit wel een natuurlijk moment om er weer eens goed naar te kijken. In alle examenprogramma's havo/vwo is een domein opgenomen dat als naam heeft 'Oriëntatie op studie en beroep' of 'Loopbaanoriëntatie'. Bij Nederlands is dit domein F (Oriëntatie op studie en beroep), zonder nadere invulling. Bij natuurkunde is het wel meer ingevuld en opgenomen onder domein A (algemene vaardigheden) als subdomein A4 Studie en beroep: *'De kandidaat kan aangeven op welke wijze natuurwetenschappelijke kennis in studie en beroep wordt gebruikt en kan mede op basis daarvan zijn belangstelling voor studies en beroepen onder woorden brengen.'*

Volgens de nieuwe regels moeten alle domeinen en subdomeinen aantoonbaar terugkomen in het PTA. Zie hiervoor het nieuwe artikel 31a lid 3 van het Eindexamenbesluit VO. Hier ligt een uitdaging!

Uiteraard hoeft LOB niet becijferd te worden en op die manier een rol spelen in het cijfer voor een vak. Wel wordt hiermee de opdracht die destijds bij het opstellen van de examenprogramma's is meegegeven, namelijk dat er binnen ieder vak concreet aandacht besteed moet worden aan oriëntatie op de toekomst van de leerlingen, concreet gemaakt. De vraag die de vakdocenten zich zouden moeten stellen is: *"Waar in het PTA komt domein F of subdomein A4 terug?"* En de taak van de decanen is m.i. hierop toe te zien. Dat kan als decaan, maar ook als lid van de examencommissie.

Bij Nederlands zal het op veel scholen al wel aantoonbaar zijn, doordat één van de schrijfp opdrachten een sollicitatiebrief is. Maar bij Nederlands zijn er natuurlijk ook andere mogelijkheden. Te denken valt aan een interview met een beoefenaar van een vak, waarmee twee vliegen in één klap worden geslagen: zowel het betreffende vak komt aan de orde als het beroep schrijver of journalist. Bij scheikunde zou een praktische opdracht in een laboratorium van een bedrijf of universiteit uitgevoerd kunnen worden. Bij bedrijfseconomie zou een praktische opdracht betrekking kunnen hebben op het analyseren van de jaarrekening van een bedrijf waar de leerling zelf zou willen werken.

APART PTA LOB?

De vraag die op veel scholen leeft is of je ook een apart PTA voor LOB kunt maken en daarmee voldoet aan de verplichting die in alle examenprogramma's is opgenomen. De meningen hierover wisselen. Beleidsmedewerkers van het ministerie hebben ooit gezegd dat dit zeker een optie is. Daar staat echter tegenover dat de bedoeling van het domein of subdomein binnen de examenprogramma's juist was dat er vanuit alle vakken aan LOB gewerkt zou worden. Het hele onderwijs moet immers voorbereiden op de toekomst en daarmee wordt dan ook de verbinding gelegd tussen de inhoud van een vak en de toekomst van de leerling. Met een apart PTA voor LOB schiet je dat doel dan weer voorbij en kunnen vakdocenten het idee krijgen dat zij van de verplichting om aandacht voor LOB te

hebben zijn ontslagen. Van een apart LOB voor PTA gaat echter wel weer ander belangrijk signaal uit, namelijk dat LOB een integraal onderdeel van de opleiding is en niet iets 'wat ook nog tot de verplichtingen behoort, maar eigenlijk niet belangrijk is'. Kortom, er is iets voor te zeggen en misschien is een goede optie wel als het allebei gebeurt. Maar realiseer je dan wel dat LOB geen apart vak is. Een apart LOB is inderdaad toegestaan, net zoals een school ook een schooleigen vak in het vrije deel verplicht kan stellen. Maar dat schooleigen vak en LOB maken geen onderdeel uit van de uitslagbepaling en het is dan ook niet zo dat de leerling de toegang tot het centraal examen ontzegd kan worden, als het PTA voor dat schooleigen vak of voor LOB niet is afgerond, zoals wel het geval is bij bijvoorbeeld lichamelijke opvoeding. Ook kan er geen beoordeling voor LOB gemeld worden in BRON, zoals dat voor lichamelijke opvoeding wel moet.

In het vmbo is het opstellen van een loopbaandossier verplicht. Echter, ook dat loopbaandossier komt niet terug in de uitslagbepaling. Wellicht is een streven voor de toekomst dat LOB c.q. het loopbaandossier eenzelfde plaats krijgt in de uitslagbepaling als het profielwerkstuk, met dat verschil dat er geen cijfer voor wordt gegeven. Immers, het proces van oriëntatie op de (professionele) toekomst is een proces van de leerling zelf, dat doorgemaakt moet worden, maar waaraan een derde geen kwaliteitsoordeel kan hangen.

TOT SLOT

Los van het PTA zouden de (vak-)docenten bij alle vakken verplicht moeten worden om in ieder geval te vertellen welke opleiding zij zelf hebben gevolgd, zodat het bijvoorbeeld niet meer voor kan komen dat een talentvolle muzikant die eindexamen doet in het vak muziek pas tijdens de voorbereidingen van het eindexamenconcert er achter komt dat je naar het conservatorium kunt!

